

En skole, hvor børnene lærer noget mere

Større ambitioner: Sæt folkeskolen helt fri

13

flot arbejde
- Alex

Indledning

Vi husker alle vores folkeskoletid.

Vi husker morgensamlingerne, frikvartererne og vores nystiftede bekendtskab med H.C. Andersen. Vi husker genrerne fra dansk og de sjove stunder med rundbold. Den lærer, der formede os mest. Klassens time og sidste skoledag. Og så husker vi det, vi ellers lærte. For det var jo trods alt det, vi var der for.

Vi var der for at lære.

Folkeskolen var og er nemlig til for, at børn lærer noget. Som grundskole har institutionen alle dage været til for at sikre, at vi trygt og sikkert har kunnet bevæge os videre ud i samfundet med den basisviden, vi har fået. Den har haft til formål at give os et solidt fundament at stå på, fordi vi i skolen lærte at læse, skrive og regne.

På trods af det har vi gennem en årrække måtte sande, at vores børn er blevet dårligere til netop det. Årsagerne er mange, men en stor del af forklaringen er, at vi fra politisk hold har bedt folkeskolen være noget, den ikke skulle være. Vi har bedt den være meget mere end en institution, der sikrede vores børn en ordentlig basisviden. Vi har svøbt den i tværfaglig viden, flyvske læringsmål og ansvar for egen læring, mens vi med hård hånd har detailstyret den, til den til sidst var for viderekomme.

På den måde har folkeskolen forladt sin grundform. Klasselokalet er blevet til et andet rum end det, vores lærere engang gik og drømte om at undervise i, mens flere og flere unge dag for dag har fået mere ondt i livet og svært ved at gå i skole. Det er hverken vi eller de tjent med.

Men heldigvis er der håb. For forruden er nu engang større end bakspejlet af en grund, og i Liberal Alliance fremlægger vi her vores bud på, hvordan morgendagens folkeskole skal tage sig ud.

Vores vision er klar: Vi vil grundlæggende ændre folkeskolen, så vi for alvor giver den de frie rammer, som den har brug for. Og vi vil ikke gøre det halvt.

Med afsæt i kerneliberales principper tør vi drømme stort og sætte barren højt for vores skolesystem. Vi tør lægge op til en grundlæggende revolutionering af folkeskolen, hvor vi gør den selvejende, så den enkelte skole kan føre den tilbage til dens eksistensgrundlag. Vi tør sætte fagligheden og færdighederne i højsædet, så vores elever lærer at kravle, før de lærer at gå. Og vi tør at afskaffe mange af de trossede krav, der har modarbejdet netop det.

Lad os give vores børn en skolegang, de en dag vil takke os for. Lad os drømme stort. Og lad os lære vores børn noget, de husker.

Initiativer

1 Ny organisationsmodel – selvejende skoler

I dag er det sådan, at store dele af beslutningskraften på skoleområdet ikke ligger hos den enkelte skole, men hos kommunalbestyrelsen.

Det er her, man fra centralt hold driver skolerne og træffer afgørelse om alt fra skoledagens længde til elevernes undervisningstid, klassetrinernes omfang og de økonomiske rammer for den enkelte skole.

Men hvorfor egentlig det? Hvorfor lader vi ikke skolerne bryde fri fra vores årelange dogme om, at kommunalpolitik, statslig styring og bureaukrati er vejen til en lærerig barndom? I Liberal Alliance mener vi, tiden er kommet til det.

Derfor vil vi i stedet lade initiativet blomstre på den enkelte skole ved at sætte den fri, så skoleledelsen kan tage ejerskab over den så afgørende opgave, den løser. For vi tror grundlæggende på, at ledelsen og lærerne går på arbejde for at give børnene solide færdigheder med videre, de vil huske og bruge i resten af deres liv. Den slags er for vigtigt til, at vi lader det sande til i stram styring og kassetænkning.

I Liberal Alliance vil vi derfor gøre skolerne selvejende, så ansvaret kan blomstre. Det er nemlig det, der sker, når man sætter noget frit.

Vi foreslår:

- 1.1 Skolebestyrelser er ansvarlige for skolens drift.
- 1.2 Frihed for skolen til at vedtage budget, fastlægge kapacitet, foretage udpegning af leder og ansættelse af personale samt frihed til forhandling af løn.
- 1.3 National taxameterfinansiering af skoler. Pengene følger eleven.
- 1.4 Skoler skal aflægge regnskab ligesom virksomheder. Gennemsigtighed om nøgletal for alle folkeskoler. Nøgletal skal fremgå af skolens hjemmeside og på kommunens skoleoversigt (f.eks. fravær, personaleomsætning, karaktergennemsnit og andel af elever, der gennemfører en ungdomsuddannelse mv.).
- 1.5 Mulighed for, at skoler kan gå konkurs.
- 1.6 Skoler med forsyningspligt i områder, hvor der efter en konkret vurdering ikke findes skoler inden for en rimelig afstand.
- 1.7 En statslig skolestyrelse skal godkende retningslinjer for organisering af selvejendeformen på de enkelte skoler. Styrelsen er ansvarlig for, at der eksisterer et tilstrækkeligt skoletilbud.

Initiativer

- 1.8 Statsligt tilsyn med folkeskolerne.
- 1.9 Statslig sikring af drift af specialskoler.
- 1.10 Decentralisering af efteruddannelse, så skoler har mulighed for at opkvalificere deres lærere. Ressourcer til efteruddannelse af lærerne skal afholdes inden for skolens økonomi.
- 1.11 Decentralisering af læringsmidler. Skolerne skal selv kunne indkøbe læringsmidler, så det ikke er kommunens domæne.

2

Højere faglighed og mindre regulering

Fagligheden i folkeskolen halter. I dag afslutter hver ottende elev 9. klasse uden at bestå dansk og matematik [1], mens ingen af de nationale mål fra folkeskolereformen er blevet opfyldt [2].

Vores diagnose er klar: Når man tvinger skolerne til at tænke i abstrakte kompetencemål, højtflyvende tværfaglighed og gruppearbejde, mindsker man mængden af elever, der rent faktisk lærer det, de burde lære. Og værre endnu mindsker man muligheden for, at vores elever bliver til det, der danner grobund for et godt samfund: Dannede mennesker med stærke færdigheder.

Det er hverken godt for dem eller Danmark. Derfor vil vi sætte fagligheden og dannelsen i højsædet, mens vi endegyldigt parkerer styringstrangen og de flyvske ambitioner.

Derfor foreslår vi:

- 2.1 Afskaffelse af den understøttende undervisning, bindende timetal, krav om 45 minutters bevægelse, krav om gruppeeksamener samt krav om lektiehjælp og faglig fordybelse.
- 2.2 Afskaffelse af mål-, færdigheds- og vidensområder samt vejledende færdigheds- og vidensmål.
- 2.3 Indførelse af en kort fagbeskrivelse og en national obligatorisk læreplan (et nationalt pensum).
- 2.4 Ny formålsparagraf for folkeskolen: "Folkeskolens formål er at styrke børns konkrete, faglige færdigheder og kundskaber til at kunne dygtiggøre sig yderligere i fremtiden, at styrke deres personlige karakter til at imødegå livets prøvelser og at opdyrke en stærk følelse af borgerskab og forpligtelse på det store fællesskab i Danmark."
- 2.5 De ressourcekrævende trivselsundersøgelser og nationale tests udføres med passende interval.

Initiativer

- 2.6 Den fælles naturfagsprøve i fagene biologi, geografi og fysik/kemi skal sløjfes. Praksis har vist, at den aldrig er kommet til at fungere.
- 2.7 Eftersyn af eksamenernes indhold – f.eks. forankret i en eksamenskommission. Det gælder særligt inden for de praktiske fag, hvor elever f.eks. skal have viden om "gastro fysisk-kemiske egenskaber" og kunne "fortolke måltider i deres kontekster" i valgfaget madkundskab.
- 2.8 Økonomiforståelse i skolen, evt. i matematik eller samfundsfag.
- 2.9 Læsevejledere skal i større grad inddrages i undervisningen. Den ekstra brug af læsevejledere kan eventuelt finansieres gennem de timer, der tages fra den understøttende undervisning.
- 2.10 Indførelse af teknologiforståelse som et selvstændigt fag.
- 2.11 Genindførelse af 13-skalaen. Med genindførelsen mindsker vi springene mellem de enkelte karakterer og kan belønne den ekstraordinære præstation. Samtidig mener vi, at den nuværende karakterskala er bygget forkert op på den måde, at man som udgangspunkt starter med den højeste karakter, 12-tallet,

og går ned i karakter ved mangler og fejl. Man bør i stedet bevæge sig op gennem karakter-skalaen, når man lever op til pensum.

3

Færre børn og unge med ondt i livet

Børns mistrivsel er et enormt problem, som vi fra politisk hold bør forsøge at afhjælpe. For når cirka hver fjerde forælder til et barn i folkeskolen oplever, at deres barn ikke trives (undersøgelse fra Skole og Forældre), mens 12 % af alle børn sjældent eller aldrig har lyst til at komme i skole [3], så er noget galt.

Det gør sig desuden særligt gældende for børn med særlige behov, hvor sidstnævnte tal er helt oppe på 30 %. Samtidig er problemerne med skolevægring stigende. Derfor modtog ca. 16.000 danske forældre knap to mia. kr. i tabt arbejdsfortjeneste i 2022 [4], fordi de skulle passe deres børn. Det er en ulykkelig situation, som ingen børn og forældre er tjent med.

Derfor har vi udarbejdet en række forslag, som skal få vores børn til at trives bedre i folkeskolen - både dem med og uden særlige behov.

Initiativer

Vi foreslår:

- 3.1 Alle skoler skal have en skolefraværspolitik.
- 3.2 Der skal etableres en national definition af skolefravær. Manglen på en klar definition gør, at man f.eks. blander elevernes fravær ifm. rejser sammen med det, man skiftevis kalder bl.a. skolefobi, skolevægning og skoleangst. Det er forvirrende. Derfor er der brug for et samlet begreb, der sikrer et ensartet udgangspunkt for faglige drøftelser om mulige interventioner og indsatser ift. skolefraværet.
- 3.3 Udbredelse af mellemformer. Der er mange elever med specialpædagogiske behov, der ville have godt af at blive undervist i mellemformer. I mellemformer undervises elever med specialpædagogiske behov sammen med elever med samme behov. Man kunne f.eks. lade sig inspirere af de såkaldte Nest-klasser.
- 3.4 Der skal luges ud i bureaukratiet i Pædagogisk Psykologisk Rådgiving (PPR), så psykologerne får mere tid til børnene.
- 3.5 En ny formålsbestemmelse om inklusion:

”Skolens liv hviler på fælles værdier, der bliver støttet både ledelsesmæssigt, strukturelt, samarbejds-mæssigt og på metodeniveau. Vi har en fælles ramme for god pædagogik for alle elever. Der etableres og fastholdes trygge og rolige læringsmiljøer gennem samstemmighed og fagligt samarbejde, så flere elever, uanset forudsætninger, får mulighed for at opleve sig selv som kompetente bidragsydere i skolens faglige og sociale fællesskaber. Vi understøtter lærernes og pædagogernes faglige stolthed gennem et struktureret fagligt samarbejde med vidensdeling og løbende opkvalificering ift. brugen af specialpædagogiske metoder og principper. Forældre oplever større tillid til skolen, når den tydeligt formulerer, hvad der forventes af eleverne, lærerne, pædagogerne og forældrene”.

- 3.6 National vejledning i aldersbestemt undervisning, f.eks. at gruppe- og projektarbejde ikke hører hjemme i indskoling.
- 3.7 Kompetenceudvikling i specialpædagogik og klasseledelse.
- 3.8 Fagpresset skal ud af børnehaveklassen. Børnehaveklassen bør fungere som en overgang mellem børnehaven og skolen, hvor eleverne lærer at gå i skole.

Initiativer

4 Dygtigere lærere

Vores lærere yder et vigtigt stykke arbejde og har stor betydning for både samfundet og den enkelte elev. Derfor er det afgørende, at deres kundskaber er i top. Desværre er danske folkeskolelærere dårligere til matematik, læsning og problemløsning end lærerne i vores nabolande [5]. Derudover har lærergeneringen ikke længere den respekt, som den burde have. Det skal der laves om på.

Vi foreslår:

- 4.1 En universitetsbaseret læreruddannelse som supplement til læreruddannelsen på professionshøjskolen.
- 4.2 Undervisningen på mellemtrinnet og i udskoling skal altid forestås af en lærer og ikke en pædagog. I den ideelle verden skulle pædagoger heller ikke kunne undervise i indskoling, men grundet lærermanglen prioriteres mellemtrinnet og udskoling.

5 Større fokus på mulighederne efter 9. klasse

I dag er gymnasiet mange elevers udgangspunkt efter 9. klasse. Gymnasiet skal stadig være et attraktivt uddannelsesstilbud til vores unge, men der er behov for, at eleverne i udskoling bliver mere bevidste om, hvilke muligheder de har efter folkeskolen.

Vi foreslår:

- 5.1 Studievejledningen i folkeskolen skal fremover forankres hos en ekstern aktør – eksempelvis et samarbejde med arbejdsmarkedets parter eller som en opgave, der bliver sendt i udbud.
- 5.2 Obligatorisk praktik i udskoling. Ansvar for, at der er nok praktikpladser til rådighed skal forankres hos en ekstern aktør. Det kunne eksempelvis være samme aktør, som fremover skal stå for studievejledningen.
- 5.3 Juniormesterlære i udskoling.

Kilder

[1] Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: 'Hver ottende elev afsluttede 9. klasse uden at bestå dansk og matematik i 2023', 25. september 2023: <https://www.ae.dk/analyse/2023-09-hver-ottende-elev-afsluttede-9-klasse-uden-at-besta-dansk-og-matematik-i-2023>

[2] Børne- & Undervisningsministeriet: 'Status på folkeskolereformens målsætninger i skoleåret 2021/2022', 30. marts 2023: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2023/marts/230330-status-paa-folkeskolereformens-maalsaetninger-i-skoleaaret-20212022>

[3] Børns Vilkår: 'Mistrivsel i skolen: Børn med særlige behov trives dårligere i skolen end deres klassekammerater': <https://bornsvilkar.dk/skolemistrivsel/>

[4] Berlingske: 'Udsat gruppe skolebørn koster samfundet milliarder', 6. august 2023: <https://www.berlingske.dk/samfund/udsat-gruppe-skoleboern-koster-samfundet-milliarder>

[5] Berlingske: 'Ekspert kritiserer kvalitet af danske folkeskolelærere – og lærerformand erkender, at det skal tages »meget alvorligt«', 16. oktober 2019: <https://www.berlingske.dk/samfund/ekspert-kritiserer-kvalitet-af-danske-folkeskolelaerere-og-laererformand>

Finansiering

- Der kræves engangsudgifter til kompetenceudvikling (ca. 123 mio. kr. hvis hver 5. lærer får ét kursus).
- De samlede merudgifter forventes at løbe op i 200 mio. kr. årligt. Dette finansieres i Liberal Alliances næste økonomiske udspil.

Liberal (LA) Alliance